

ZPRÁVA

č. 8 / podzim 2011

Ekologického právního servisu

editorial

Vážení přátelé,

v září tohoto roku se stala událost zcela nečekaná. Martin Roman, generální ředitel ČEZu, znenadání oznámil svůj odchod. Vzápětí na to byly v médiích zveřejněny materiály, které ukazují na to, že Martin Roman byl spoluvlastníkem plzeňské Škodovky. Je proto poměrně jasné, proč právě Škodovka dostávala za Romanova vedení netransparentní mnohamiliardové zakázky a jako fénix vstala z popela. Každý z nás jsme za tento „zázrak“ zaplatil v podobě vysokých cen za elektrinu.

O tunelování ČEZu jsme věděli již od roku 2009, ale nic konkrétního v ruce jsme bohužel neměli. Legální cestou něco takového získat nejde. Popravdě řečeno, přestože v médiích zveřejněné informace jsou poměrně přesvědčivé, jsme skeptičtí k tomu, že by i tak policie něco vyšetřila. V podmínkách české perverzní demokracie by se to mohlo stát pouze v případě, že by na věci měl zájem někdo skutečně mocný. V každém případě vyšetřování policie budeme sledovat.

Vratme se však na přelom roku 2009 a 2010, kdy jsme zjišťovali, zda je možné se legálními prostředky dostat k jasným důkazům o tom, co se v ČEZu vlastně děje. Ověřili jsme si, že to skutečně možné není. Množství dalších informací nás však utvrdilo v tom, že státem vlastněné firmy jsou největším tunelem veřejných prostředků, který v současné době mají naši politici k dispozici. Proto jsme celou situaci právně, ale i za pomoci ekonomů analyzovali, a přišli jsme s konkrétními návrhy řešení, které by měly zamezit masovému okrádání nás všech.

Skandál Martina Romana nás proto nezastihl nepřipravené. Oslovili jsme všechny protikorupční organizace a přesvědčili je, aby se jednotně postavili za tzv. Pankráckou výzvu požadující vyvození jasných opatření a důsledků. Bez ohledu na výsledek, průlomem je již samotný fakt, že se protikorupční organizace poprvé v historii shodly na společné akci, což je jedním z našich důležitých cílů pro další rok – vytvoření společné platformy protikorupčních organizací.

Jenom u Pankrácké výzvy jsme však nezůstali. Využili jsme příležitosti v podobě právě projednávané novelizace zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu (NKÚ) a přesvědčili jsme Ústavněprávní výbor Poslanecké sněmovny, aby přijal za svůj náš návrh na rozšíření pravomocí NKÚ na státem vlastněné firmy a poslal jej do Sněmovny. Rozhodnutí o tom, zda tento první kontrolní mechanismus projde Sněmovnou či nikoliv však proběhne za zavřenými dveřmi jednání vládní trojkoalice. Jediný, kdo se staví proti tomuto návrhu zcela negativně, je ODS.

Na závěr bych si Vám dovolil popřát do nového roku po anglicku „stiff upper lip“ a pozitivní odhodlání překonávat překážky. Tak vše nejlepší do nového roku.

Pavel Franc
Programový ředitel

Ekologický právní servis usiluje o svobodnou a prosperující společnost. Naše práce spočívá na třech pilířích:

Legislativní změny

V současné době se věnujeme hlavně zákonům, které pomohou narušit vazby byznysu na politiku a předejít rozkrádání veřejného majetku

Konkrétní kauzy

Letos jsme řešili zejména kauzu předražené modernizace Pruněrova a snažili se zachránit státnímu rozpočtu 50 miliard korun na emisních povolenkách.

Právní servis občanům

Poskytli jsme stovky hodin bezplatného právního poradenství, vyřešili více než 1000 dotazů, zveřejnili 9 podrobných právních manuálů, intenzivně spolupracovali na více než desítkách lokálních případů.

Ibra Ibrahimovič, z cyklu k filmu Vše pro dobro světa a Nošovic, 2010

Jasná pravidla a neprůstřelné zákony proti zneužívání moci a rozkrádání veřejného majetku

- Podílíme se na přípravách novely zákona o úřednících. Prosazujeme, aby efektivně zamezila politikům ovlivňovat úřední procesy a rozhodnutí, a aby v ní byla zakotvena odpovědnost úředníků za protizákonná rozhodnutí, na která doposud doplácely občané.
- Poslanci, na základě našich doporučení a právní analýzy, načteli a doporučili sněmovně pozměňovací návrh novely Ústavy a zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu, který obsahuje rozšíření pravomocí NKÚ o kontrolu státních a obecních firem.
- Připomínkujeme návrh zákona týkající se obsazování dozorčích rad, který připravuje vláda.
- Připravili jsme paragrafový návrh zákona o lobbingu, na kterém se shodly hlavní protikorupční organizace v České republice. Návrh vychází z výsledků kulatých stolů pořádaných Respekt institutem na jaře 2011 a příkladů dobré praxe ze zahraničí.
- Filip Gregor se jako zástupce občanského sektoru v poradní skupině expertů Evropského ředitelství pro vnitřní trh podílel na

konzultacích budoucího návrhu zákona. Zákon má přimět evropské nadnárodní společnosti, aby sledovaly a zveřejňovaly dopady svého podnikání na lidská práva a přírodu. Filip Gregor prosazoval, aby budoucí zákon pamatoval také na oběti působení nadnárodních firem, a zlepšoval jejich postavení.

- Cílem mezinárodní konference, kterou jsme pořádali spolu s Respekt institutem, bylo

otevřít na politické úrovni dosud opomíjené téma řízení státních firem. Konference ukázala, že úprava pravidel, podle nichž jsou v České republice řízeny státní firmy, je jedním z klíčů ke zvládnutí korupce. Na konferenci „*Transparentnost a odpovědnost při správě obchodních společností ovládaných samosprávami*“ vystoupili zahraniční hosté – Hans Christiansen (ekonom OECD), Morten M. Kallevig (bývalý náměstek generálního ředitele Odboru majetku Královské-

ho norského ministerstva obchodu a průmyslu), Mark Boyle (provozní ředitel britského Department of Business Innovation and Skills).

- Pavel Černý jako člen Legislativní rady vlády přispěl k tomu, že v novele stavebního zákona nedošlo k omezení účasti dotčené veřejnosti ve stavebních řízeních a byl vytvořen postup proti certifikátu autorizovaného inspektora, se kterým si dosud úřady nevědí rady. ◆

profesionální právní podpora občanů – stojíme na straně slabších

Případ v pořadu Nedej se

Blokáda nelegálního kácení na Šumavě

V srpnu jsme poskytovali intenzivní právní pomoc občanům blokujícím kácení na Šumavě. Považujeme za nepřijatelné, aby v demokratické společnosti policejní síla napomáhala porušování zákonů.

Správa národního parku Šumava porušila zákon svým rozhodnutím zahájit kácení v lokalitě Na Ztraceném s vědomím, že k němu nemá vyřízeny všechny nezbytné výjimky. Svým předběžným výrokem to potvrdil Veřejný ochránce práv. Policie tedy v tomto případě neměla právo zasahovat proti lidem, kteří se nelegálnímu kácení snažili zabránit, jak vyplývá i z rozsudku krajského soudu v Plzni.

Poskytovali jsme nutné právní poradenství na místě, a vedle toho podali téměř desítku žalob a výzev příslušným orgánům.

Šumava – jedno z nejcennějších území České republiky

Národní park Šumava je jedním z nejcennějších míst v České republice a je pod neustálým tlakem developerů a investorů. Podobně jako bychom

se postavili proti privatizaci Karlova mostu nebo Pražského hradu, nesouhlasíme s tím, aby bez celospolečenské debaty byla plíživě a potichu omezována ochrana Šumavy ve prospěch soukromých ekonomických zájmů. Pokud by nelegální kácení Na Ztraceném nenarazilo na odpor, byl by to signál pro všechny, kdo si na Šumavu brousí zuby, že cesta je otevřená. ◆

Průmyslová zóna v Holešově

Úspěch nejen pro Holešov

Na on-line platformě, kterou jsme vytvořili pro naše partnery z lokálních občanských sdružení, se strhla v listopadu diskuze o předkládané novele zákona o ochraně zemědělského půdního fondu.

Chystal se v ní přílepek, umožňující, aby se velké průmyslové zóny schválené vládou mohly rozšiřovat bez placení odvodů za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu.

Dotklo by se to například průmyslové zóny v Holešově, která by si tak mohla zadarmo uzmout další kus nejkvalitnější orné půdy. Jejím rozšířením by se navíc zvýšilo riziko znehodnocení zdroje pitné vody, nad nímž je zóna postavena.

Na žádost občanského sdružení z Holešova zaslalo několik dalších občanů a sdružení e-mail poslancům, aby tento přílepek přehodnotili.

Z vyjádření poslance Urbana vyplývá, že tím občané podnítli politickou debatu, po které byl návrh stažen z jednání jako nehlasovatelný.

Workshop k dopravnímu plánování

Ministerstvo dopravy konečně připravuje dokument, na který se už 20 let čeká – Dopravní sektorové strategie. Jde o strategii rozvoje dopravy, která má mimo jiné určit

Kritéria dopravních staveb od nejdůležitějších po nejméně důležité spolu v jednom týmu sestavují zástupce zpracovatele dopravní strategie, Ministerstva dopravy a občanů.

pořadí dostavby klíčových dálnic a silnic a předejít zbytečným stavbám a rozestavování úseků, na jejichž dokončení pak nejsou peníze.

V listopadu jsme uspořádali workshop, na kterém se sešli představitelé různých pohledů a zájmových skupin v oblasti plánování

dopravní infrastruktury. Občané tak měli možnost seznámit se, spolupracovat na společném úkolu a vyslechnout si názory například ředitele odboru strategií Ministerstva dopravy, zástupce zpracovatelského kolektivu, dopravních expertů, právníka, experta na hodnocení vlivů na životní prostředí nebo odborníka na hluk. ◆

Motto:

„Sice máte zdroje na to, abyste byli na úrovni Norska, ale vaše instituce jsou podobné spíše Senegalů“ Robert Klitgaard, profesor z kalifornské Claremont University

kauza

50 miliard. Státní příjem vs. bezplatné emisní povolenky

Všechno to začalo přijetím protiústavního přílepku k zákonu o spotřební dani v červnu 2009 a tím, že si Česká republika na popud ČEZu vymohla na EU výjimku, podle které bude moci v následujícím období na rozdíl od zbytku Evropy rozdat emisní povolenky zdarma výrobcům elektřiny (viz Zpráva 4).

Do letošního září musela vláda schválit a předložit Evropské komisi žádost o bezplatné povolenky s výčetem všech podpořených projektů. V srpnu jsme upozornili politiky na to, že je stále možné přehodnotit situaci, o povolenky nezažádat a rozhodnout o tom, že je výrobci elektřiny budou muset nakoupit. Tím by si Česká republika mohla přijít na bezmála 50 miliard, které by se daly použít na zmírnění dopadů vládních škrtů, nastartování ekonomiky, úsporu energií a snižování účtů za elektřinu domácnostem.

V krátkém čase se k požadavku, aby vláda myslala na státní rozpočet, připojilo několik orga-

nizací – Svaz českých a moravských bytových družstev spravující zhruba 18 % bytového fondu v ČR s více jak dvěma miliony bydlícími, Odborový svaz Hasičů nebo Svaz odborářů a služeb dopravy – a více než tisícovka jednotlivců.

Nesouhlasně se k rozdělení povolenek nechali slyšet například Jana Hays z Candole Partners, Karel Schwarzenberg, ekonom Milan Zelený nebo ministr financí Miroslav Kalousek, který prohlásil: „S bezplatným přidělením povolenek zásadně nesouhlasím. Je třeba myslet na příjmy rozpočtu a najít kompromis mezi potřebami energetických firem a státu.“

Přesto se nepodařilo jednou rozjetou lokomotivu zastavit a vláda žádost nakonec schválila beze změn a odeslala Evropské komisi, kterou nyní upozorňujeme na věcné i právní nedostatky.

Více o průběhu kauzy si můžete přečíst zde.

i vy můžete pomoci

Tomáš Hanák žádá zápis anonymních akcí do UNESCO.

Sesadte Romana z dozorčí rady ČEZu

Podpořte Pankráckou výzvu – www.pankrackavyzva.cz

Podezřelý odchod Martina Romana z postu ředitele největší státní firmy ČEZ na post, ze kterého by mohl zpětně zahladit stopy po několika podezřelých machinacích se státním majetkem, nás přiměl zmobilizovat ostatní protikorupční organizace pod společnou výzvu, kterou můžete podpořit i Vy.

Výzva je adresována premiérovi, ministrovi financí Kalouskovi, předsedovi ČSSD Sobotkovi a vicepremiérce Peake a požaduje:

- okamžité odvolání Martina Romana z dozorčí rady ČEZu,
- zajištění nezávislého vyšetřování zakázek pro Škodu Power,
- znemožnění obchodování s anonymními firmami ve stanovách ČEZ,
- zřízení vládního nominačního výboru pro jmenování dozorčích rad,
- umožnění kontroly NKÚ ve společnostech ovládaných státem a samosprávou. ❖

Vpusťte nezávislou kontrolu do státních firem

Vláda se ve svém programovém prohlášení zavázala, že pustí nezávislou kontrolu do státních firem. Pozměňovací návrh novely Ústavy a zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu, který to umožňuje, poslanci načteli a doporučili sněmovně. Zákony byly již zařazeny na jednání prosincové schůze sněmovny, ovšem vzápětí staženy. Proslýchá se, že se tak stalo na základě intervencí ODS, která o rozšíření pravomocí NKÚ o kontrolu státních firem nestojí.

Můžete napsat pár řádek a v nich vyzvat svého poslance, aby podpořil rozšíření pravomocí NKÚ o kontrolu státních firem.

1. Přes portál NapišteJiřka.cz. Umožňuje vyhledávat politiky podle regionu, strany, nebo komise, ve které zasedají.
2. Na veřejnou e-mailovou adresu
3. Klasickou poštou na adresu úřadu

Zákon má podporu politiků všech parlamentních stran (mimo ODS), expertů a ekonomů NERVu. ❖

lidé v eps

Kristína Šabová

Kristína se v EPS věnuje oblasti snižování emisí skleníkových plynů v rámci států EU a mezinárodní spolupráci. Vytvořila a stará se o databázi www.climatedatabase.eu, kde shrnujeme a poskytujeme stávající i navrhované legislativní dokumenty, analýzy a celou řadu souvisejících materiálů. Databáze obsahuje přehledně na jednom místě vedle zákonů, do-

kumentů EU, podkladů z národních kampaní a dalších zdrojů také odpovědi na základní otázky související s ochranou klimatu právní cestou a odkazy na další informační zdroje.

Josef Karlický

V EPS se zabývá problematikou povolenek na emise skleníkových plynů. V souvislosti s žádostí České republiky

o bezplatné povolenky poukazyval na protiústavnost zákona přijatého ve formě tzv. „přílepku“. Vypracoval k tomu řadu právních podání a analýz, vedl jednání s předními politickými představiteli, kde upozorňoval na právní i věcné vady celého procesu. Ve spolupráci s Hnutím DUHA připravil koncept zákona o snižování emisí skleníkových plynů prezentovaný v kampani Velká výzva. Dále se věnuje Státní energetické koncepci a také konkrétním právním kauzám spjatým s obnovou elektrárny Pruněřov či provozem automobilky Hyundai v Nošovicích.

Jsme občanské sdružení právníků, které je už od roku 1995 aktivní v právní ochraně životního prostředí a lidských práv. Hájíme práva těch, na jejichž ochranu stát zapomíná. Věříme, že v demokratické společnosti nelze potřeby a přání jedněch vykupovat porušováním práv druhých. Rovnost před právem, odpovědnost za řádný výkon veřejné moci, ochranu zdraví a příznivých životních podmínek považujeme za veřejné zájmy, o něž stojí za to aktivně usilovat.

Zpráva Ekologického právního servisu číslo 8 / dvakrát ročně vydává Ekologický právní servis / IČO: 65341490 / vychází v prosinci 2011 / ev.č. MK ČR E17425

Vydání Zprávy bylo podpořeno grantem Open Society Institute.

EKOLOGICKÝ PRÁVNÍ SERVIS

EPS Brno

Dvořákova 13
602 00 Brno

EPS Tábor

Příběnická 1908
390 01 Tábor

EPS Praha

Drtinova 10
150 00 Praha 5

V případě jakýchkoliv dotazů, námětů a připomínek kontaktujte Elišku Bartošovou, eliska.bartosova@eps.cz, 734 440 603

www.eps.cz